

2020 / Vol:6, Issue:33 / pp.1757-1766

Arrival Date : 23.10.2020

Published Date : 07.12.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.430>

Reference : Samancı, H. (2020). "Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi Ve Önemi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(33):1757-1766.

REVIEW ARTICLE

UZAKTAN EĞİTİMDE YABANCI DİL OLARAK ARAPÇA ÖĞRETİMİ VE ÖNEMİ

Arabic Teaching And Its Importance As A Foreign Language In Distance Education

Arş.Gör. Hüseyin SAMANCI

Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Arapça Öğretmenliği Bölümü, Adıyaman/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-5729-3364

ÖZET

Günümüzde, bilişim teknolojileri alanında meydana gelen yeni gelişmeler, birçok kolaylığı da beraberinde getirdi. Bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaşması, hayatımızın farklı alanlarında zaman ve mekan konusunda daha tasarruflu davranmamızı sağladı. Bu teknolojik gelişmeler, birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da bazı değişimlere neden oldu. İnternet'in eğitim alanında kullanılmasıyla birlikte daha hızlı ve daha kolay bir eğitim imkanı ortaya çıktı. Geçmişten bu döneme kadar olan süreçte uygulanan geleneksel yöntemlerin yerini modern bilişim teknolojilerine dayalı yöntemler aldı. Bu sayede eğitim, etkin ve verimli bir hale getirildi. Bütün bu gelişmelerin sonucu olarak uzaktan eğitim de aktif bir şekilde eğitim hayatımızda yer almaya başladı. Uzaktan çevrimiçi eğitim hizmetleri sayesinde birçok öğrenci internet üzerinde yer alan eğitim sitelerinden yararlanarak ihtiyaç duyduğu ve kendisini geliştirmek istediği alanda eğitim alma fırsatı buldu. Bu fırsatlardan biri de dil becerilerini geliştirmek isteyen öğrenciler için kurulan sitelerdir. Arapça da bu çevrimiçi internet siteleri içerisinde eğitimi etkin bir şekilde devam eden dillerden biridir. Kendini bu dilde geliştirmek isteyen öğrenciler için kurulmuş bazı çevrimiçi dil eğitim siteleri sayesinde istenilen yerde ve zamanda eğitim almak mümkündür. Öğrenci, uzaktan eğitim ile sağlanan bu imkanlarla hızlı ve kolay bir şekilde Arapça eğitimde dil becerilerini geliştirerek bu alanda yeterli duruma gelebilir.

Anahtar kelimeler: Uzaktan eğitim, Arapça eğitimi, Bilişim teknolojileri

ABSTRACT

Today, new developments in the field of information technologies have brought many facilities. The widespread use of computers and internet enabled us to be more efficient in time and place in different areas of our lives. These technological developments caused some changes in education, as in many other fields. With the use of the internet in the field of education, a faster and easier education opportunity has emerged. The traditional methods applied in the period from the past to this period have been replaced by methods based on modern information technology. As a result of all these developments, distance education has started to take an active part in our education life. As a result of all these developments, distance education has started to take an active part in our education life. Thanks to the online education services, many students had the opportunity to receive education in the field they needed and wanted to improve themselves by using the educational sites on the internet. One of these opportunities has been sites established for students who want to improve their language skills. Arabic is one of the languages whose education continues effectively among these online websites. Owing to some online language training sites established for students who want to improve themselves in this language, it is possible to receive education wherever and whenever they want. With these opportunities provided by distance education, the student can quickly and easily improve their language skills in Arabic education and become proficient in this field.

Key words: Distance education, Arabic education, Information technologies

1. GİRİŞ

Eğitim, insanoğlunun var oluşundan itibaren önemini her zaman korumuştur. Bireylerin yaşam boyu beslenme, barınma ve hayatını devam ettirebilmek için yeni beceriler kazanması eğitimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. İnsanın zamanla yeni arayışlar içerisinde olması ve öğrenme eğiliminin artması bulunduğu sınırların dışına çıkarak sahip olduğu yeteneklerini geliştirmesine neden olmuştur. Bu gelişim ile birlikte kullanılan yöntemlerde zamanla farklılık göstermiştir. Bütün bunların sonucu olarak teknoloji olarak adlandırılan yeni bir döneme girilmiştir. Bu dönemde ortaya çıkan yeni gelişmeler modern çağın yükselen bir değeri haline gelmiştir.

Günümüzde teknolojik gelişmeler sayesinde bilgiye erişim daha da kolay hale geldi. Kısa sürede daha hızlı bilgi elde etme ve dünyanın farklı bölgelerindeki insanlara ulaşarak onlarla etkileşim sağlamak kolaylaştı. Bu gelişmelerin en önemli sonucu olarak ortaya çıkan bilgisayar ve internet kullanımı günlük hayatımızın en önemli araçları oldu. Bu araçlar, İnteraktif boyutu sayesinde kısa zamanda çok fazla iş yapma imkanı sundu. Bilişim teknolojileri alanındaki gelişmeler günlük hayatımızı daha da kolaylaştırarak bilgisayar önünde işlerimizi takip etmek ve karşılaşılan problemlere hızlı çözümler bulmamızı sağladı.

Bilişim teknolojileri diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da aktif bir şekilde kullanılmaya başlandı. Bunun sonucu olarak uzaktan eğitim kavramı ortaya çıktı. Bu kavram ile birlikte internet ortamında çevrimiçi eğitim alma imkanı doğdu. Bu sayede yüz yüze yapılan eğitimin yanı sıra bilgisayar başında internet aracılığıyla eğitim alma anlayışı ortaya çıktı. Öğrenciler, zaman ve mekan kısıtlamasıyla karşılaşmayarak istedikleri yerde rahat bir şekilde eğitim hayatına devam etti.

Uzaktan eğitimin sağladığı yararlar, dil eğitimde de kendini gösterdi. Yeni bir dil öğrenmek isteyen fakat sınırlı şartlara sahip öğrenciler, internet üzerinden çevrimiçi uzaktan eğitim siteleri aracılığıyla dünyanın farklı bölgelerindeki dil eğitimcileriyle bağlantı kurabildi. Bu sayede, istediği dil eğitimini bulunduğu yerden alma fırsatını yakaladı.

Uzaktan eğitim yoluyla öğretimi sağlanan dillerden biri de Arapçadır. Arapça, diğer yabancı diller gibi dünya üzerinde geniş kitleler tarafından öğrenme merakı uyandıran bir dildir. Uzaktan eğitim, bu dili öğrenmek ve kendini bu dilde geliştirmek isteyen öğrenciler çok önemli bir yere sahiptir. Çevrimiçi Arapça dil dersleri sayesinde öğrenciler bulundukları yerden anadili Arapça olan ya da bu dilde yeterli olup ders vermek isteyen öğretmenleri takip ederek dil becerilerini geliştirebilirler. Öğrenciler, uzaktan eğitim yoluyla sağlanan bu kolaylık ile birlikte Arapçaya hakim olarak Arap kültürünü de yakından tanıma fırsatı bulabilir.

2. UZAKTAN EĞİTİM

2.1. Uzaktan Eğitim Kavramı

Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim-öğretim yöntemlerindeki sınırlılıklar nedeniyle sınıf içi etkinliklerin yürütülemediği durumlarda, eğitim çalışmalarını planlayanlar ve uygulayanlar ile öğrenenler arasında iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belli bir merkezden sağlandığı bir öğretim yöntemidir (Çağıltay, 2002).

Uzaktan eğitim, modern teknoloji ile birlikte eğitim alanında gerçekleştirilen yeniliklerin vazgeçilmez bir ögesidir. Teknolojik imkânlarla yeni bir boyut kazarak eğitim alanında ihtiyacı karşılama ve bireylere bu alanda fırsatlar sunma açısından da büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca bu alandaki kavram ve uygulamalar, eğitim talebine olan bir dizi gereksinimlerin ve iletişim-bilişim ve eğitim teknolojisi alanındaki gelişmelerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, uzaktan eğitim uygulamalarının kendi içinde bazı kavramsal dayanakları da oluşturmuştur. Bu kavramsal dayanaklar:

- ✓ Yeni olanaklar sağlama
- ✓ İş ve eğitim arasında bütünlük sağlama
- ✓ Eğitim sürecini demokratikleştirme
- ✓ Yaşam boyu eğitim sağlama
- ✓ Eğitimde bireysellik
- ✓ Mevcut eğitim kurumlarından etkili yararlanma
- ✓ Teknolojinin eğitimde etkili kullanımı
- ✓ Birey, toplum ve teknoloji gereksinimlerine yönelme

- ✓ Büyük kitlelere ulaşma
- ✓ Bireysel ve kitlesel eğitimin bütünlüğünü sağlama
- ✓ Eğitim isteği ile mali olanakları dengede tutma şeklinde sıralanabilir (Alkan, 1996).

2.2. Uzaktan Eğitimin Temel Özellikleri

Uzaktan eğitiminin sahip olduğu önemli iki temel özelliği şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Öğretmenin fiziki olarak öğretme ortamında bulunmaması; ses, görüntü ya da her ikisiyle birlikte katılması,
- ✓ Öğrencinin, kendisi için uygun olan yerde ve zamanda derse katılım sağlayabilmesi (Kâsımî, 2017).

2.3. Uzaktan Eğitimin Amacı

Uzaktan eğitim sistemlerinin gerçekleştirmeye çalıştığı en önemli amaç, büyük bir kitlenin gerekli eğitimleri bulundukları yerden ve onlara uyan bir zaman diliminde almalarını sağlamaktır. Eğitimi alacak kişilere sunulan bu esneklik, uzaktan eğitimin doğasına uygun olarak eğitimin rahat bir şekilde alınmasını sağlamaktadır. Ayrıca öğrenciler tarafından yeterince anlaşılmamış konuların, sürekli ve birden çok tekrar edilmesi ile uygulanan sınav ve testlerin çokluğu bu eğitimin verimini artırmaktadır. Bunların yanı sıra; çok boyutluluk, disiplinler arası yaklaşım, ünite kredi sistemi, ekip çalışması, sistem yaklaşımı, öğretim ortamlarının hazırlanmasında kolektif çalışma, çoklu ortam ve yöntemleri işe koşma, çeşitli öğretim yöntemlerini uygulama, farklı basılı öğretim malzemeleri kullanma, yayın yoluyla öğretim ortamları kullanma; grup izleme merkezlerini, yüz-yüze öğretim ortamlarını, öğrenme kaynakları merkezlerini kullanmadır (Alkan, 1998: 24-26).

3. UZAKTAN EĞİTİMİN TARİHİ GELİŞİMİ

Uzaktan eğitim, artan eğitim talebi ve iletişim araçlarının teknik gelişimi ile birleşmesinden ortaya çıkmıştır. Daha sonra, zaman içerisinde geliştirilip yeni bir boyut kazanarak bugünkü şeklini almıştır. Uzun tarihi ve devam eden gelişimi boyunca, uzaktan eğitim kavramının temel özellikleri özellikle de araçlar, yöntem ve metotlarda değişiklikler göstermiş, ancak terim sabit kalarak birçok yeni özelliği bünyesine kazandırmıştır (Kâsımî, 2017).

Uzaktan eğitim tarihini aşağıdaki üç aşamada inceleyebiliriz:

- ✓ Yazışma yoluyla eğitim,
- ✓ Görsel-işitsel araçlar yoluyla eğitim,
- ✓ Çevrimiçi eğitim,

3.1. Yazışma Yoluyla Eğitimi

Posta sisteminin gelişmesine ek olarak, Avrupa’da sanayi devrimi sırasında artan eğitim anlayışı sürekli ve hızlı eğitim talebinde büyük bir patlamaya neden oldu. Bu gözle görülür seviyelerdeki artış nedeniyle uzaktan eğitim yani posta yoluyla dersleri takip etmek ve ödevler göndererek eğitim alma anlayışı hız kazandı. Avrupa; politik, ekonomik, bilimsel ve teknik gelişmeler ile birlikte yeni buluşların da teşvik edilmesiyle 18. yüzyılın sonlarında sanayi devrimine tanık oldu. Gerçekleşen bu sanayi devrimi, üretimde artışa neden olurken öğrenme talebi ve yeni beceriler edinme arayışını da beraberinde getirdi. Bu arayışlardan biri de haberleşme olarak karşımıza çıkan posta sistemidir.

Posta sistemi, eski dönemlerden bu yana devletlerin kendi aralarındaki yazışmalar ile biliniyordu. Ancak bu yazışmalar; krallara, bakanlara, önde gelen devlet adamlarına hizmet etmekle sınırlıydı. Çünkü devlete ait önemli belgelerin, mektupların ve emirlerin bir yerden başka bir yere taşınmasıyla sağlanıyordu. Bu sistem, Avrupa’nın sanayileşmiş ülkelerinde insanların yazışmalarını peşin ödenen bir bedel karşılığında taşıyacak şirketlerle daha da gelişti ve posta sisteminin önemi arttı. Posta

sistemi, devletlerin bunu üstlenmeye başlamasıyla gelişim aşamasında zirveye ulaştı. Bu nedenle, 1817’de para havaleleri üzerinde çalışmaya başladı ve daha sonra 1840’ta İngiltere’de ilk kez posta pulları kullanıldı. Bu süreçten sonra posta sisteminin gelişimi; normal posta, hava yoluyla posta, kayıt edilerek gönderilen posta ve son olarak da elektronik posta gibi birçok türe sahip olana kadar devam etti. (Kâsımî, 2017).

3.2. Görsel ve İşitsel Araçlar Yoluyla Eğitim

Bu aşamada, öğrenenlerin ihtiyaçlarına cevap vermek, bilgiye erişimde hız kazandırmak, kaynakları çeşitlendirmek ve çoğaltmak, farkındalık oluşturacak yeniliklere ulaşmak için yirminci yüzyılın başından itibaren ortaya çıkan telefon, radyo, CD, sinema, televizyon, video gibi görsel-işitsel teknolojilerden yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra öğrenciler arasında motivasyonu sağlamak ve derslerle bütünleşmelerine yardımcı olmak da amaçlanmıştır.

1920 yılında ABD’nin Michigan eyaletinin Detroit bölgesinde ilk haber radyo istasyonu kuruldu. Yine aynı yıl New York Union College, eğitim amacıyla bu radyo istasyonunu kullandı. 1920’li yıllarda okul radyosu ortaya çıktı ve uzaktan eğitimde bir yöntem olarak kullanıldı. Bununla birlikte telefon, telekonferans teknolojisinin ortaya çıktığı ve eğitim amaçlı kullanıldığı 1990’lı yıllara kadar uzaktan eğitimde etkili bir rol oynadı. Bu teknoloji, profesörlerin uzaktaki öğrencileriyle tanışmalarını ve onlarla gerçek zamanlı bilimsel konuları tartışmalarını kolaylaştırdı (Kâsımî, 2017).

1940’lı yıllarda eğitim televizyonu ortaya çıktı ve birçok ülke televizyon kanallarını eğitim amaçlı tahsis etmeye başladı. Böylece TV, açıklanan bir program yoluyla farklı konularda bir dizi okul dersi sundu. Bu dersleri takip eden öğrenciler, aldıkları eğitimle mesleki ve diğer alanlardaki becerilerini geliştirerek belirli bir amaca yönelik uzmanlaşma sağladı. Bu aşamada uzaktan eğitim, basılı ve diğer materyalleri göndermek için posta, telefon, radyo, televizyon, video ve sinema filmleri gibi çok sayıda çeşitli iletişim araçlarını kullandı (Kâsımî, 2017).

1969 yılında İngiltere’de İşçi Partisi’nin dört yıllık bir çalışma sonucu “Açık Üniversite”yi kurulmasıyla birlikte uzaktan eğitim zirveye ulaştı. Bu da uzaktan eğitim için ilk üniversite modeli oldu. Bu üniversite, lisans öğrencileri için en büyük İngiliz Üniversitesi olarak kabul edilmektedir. Üniversiteye kayıt olanlar üniversite kampüsü dışında da eğitim alma imkanına sahiptir. Ayrıca dersleri radyo ve televizyonda da yayınlayarak öğrencilerine basılmış şekliyle ve video olarak da gönderdi. Bunun yanı sıra lisansüstü öğrenciler; laboratuvarları, kütüphaneleri ve oyun alanlarını içeren 48 hektarlık kampüs alanında bilimsel araştırmalarını da yapabilmektedir (Kâsımî, 2017).

“Açık Üniversite”nin binden fazla profesörü ve iki bin beş yüz çalışanı vardır. İngiltere genelinde on üç bölgesel merkez bu üniversiteye bağlıdır. Yaklaşık yirmi beş bin öğrenciye sahiptir. Bu öğrencilerin beşte biri İngiltere dışından gelmektedir (Kâsımî, 2017).

3.3. Çevrimiçi Uzaktan Eğitim

Bilgisayarlar, 1950’lerin başında, bilimsel laboratuvarlarda kullanılmaya başlandı. 1960’lı yıllarda internet, ABD Savunma Bakanlığı’nın çalışmaları ile sınırlı olarak askeri amaçlar için kullanıldı. 1980’lere gelindiğinde internet bağlantısı küçük ölçekte ticari amaçlarla kullanıldı. 1990’dan günümüze kadar olan süreçte ise internet, siviller tarafından yaygın olarak kullanılmaya devam etti.

İnternet sayesinde iletişim ve bilgi dünyasında devrim olarak nitelendirilen ağ, dünyanın dört bir yanındaki milyonlarca bilgisayarı birbirine bağlayan ve böylece kullanıcıların birbirleriyle belirli kurallara göre etkileşime girmesini sağlayan bir bağlantıdır. Her bilgisayar bu ağ yoluyla veri tabanı, ofis hizmetleri, grafikler, elektronik gazeteler vb. gibi birçok bilgiyi paylaşır ve diğer ağ kullanıcılarına da üzerinde mevcut olan bilgileri görme olanağı tanır. Sonuç olarak, muazzam miktarda bilgi akışı sağlanır. Ağ büyük bir sanal kitaplık gibidir. e-posta olarak bilinen şeyle kendisine bağlı bilgisayarlar arasında iletişim kurmayı mümkün kılar (Kâsımî, 2017).

Uzaktan eğitimin öncüleri, çalışma alanlarını geliştirmek için bu büyük buluşu kullandılar. Modern uzaktan eğitim kavramı, doksanlı yıllarda bilgisayar ve bilişim biliminin gelişmesi ve internetin yaygınlaşması sonucunda çevrimiçi eğitim adı altında ortaya çıktı. Çevrimiçi eğitim; telefon, video konferanslar, tartışma forumları, e-postalar ve daha fazlası gibi iletişim kurmak için bu araçları kullanır. Öğrencilere toplu veya bireysel olarak gerekli dersleri ve belgeleri sağlamaya izin verir. Öğrenci, bu dersleri kişisel bilgisayarına indirip uygun zamanda kullanabilir. İnternet üzerinden çeşitli referansları ve kaynakları görüntüleyebilir. Öğretmene doğrudan soru sorabilir, diğer öğrenciler ile fikir alışverişinde bulunup online sınavlara katılabilir (Kâsımî, 2017).

Çevrimiçi eğitim, ders programında her öğrencinin zamanına uyacak şekilde esneklik sağlar. Modern eğitim araçlarını, geleneksel araçlardan daha etkili kullanmasına olanak tanır. Çevrimiçi eğitimin özelliklerinden biri de farklı kullanıcılar arasında etkileşim sağlamasıdır, yani farklı özelliklere sahip doğal veya yapay birkaç kişi ve birkaç sistem arasındaki işbirliğidir. Bu tür bir eğitimin sağladığı faydalar; düşük maliyet, coğrafi esneklik, ders konusunda zaman esnekliği, öğretmen ve öğrenci arasında daha iyi iletişim ve entegre telefon ağı sayesinde daha doğru takip şeklinde özetlenebilir.

1999 yılında elektronik fakülte aracılığıyla uzaktan eğitim başlandı. 2001 yılında öğrenciler arasında iletişim sağlayan sanal öğrenme ortamı Moodle programı ortaya çıktı. 2008 yılında Dave Cormier, Mooc uzaktan eğitim program hakkında bilgi verdi ve çevrimiçi olarak ücretsiz uzaktan dersler önerdi. Böylece herkes bir sertifika almak, becerilerini geliştirmek ya da başka şekilde bundan yararlanmaya başladı. 2013 yılında ise Fransa'daki Lille Üniversitesi, eğitimin sonunda web üzerinden (bilgisayar veya mobil) Mooc yöntemiyle resmi bir diploma imkanı sağladı. (Kâsımî, 2017).

4. UZAKTAN EĞİTİMİN OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİ

4.1. Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri

Uzaktan eğitimin birçok olumlu yönü vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz;

- ✓ İnsanlara farklı bir eğitim-öğretim anlayışı sunar,
- ✓ Fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırır ya da en aza indirir,
- ✓ Kitle eğitimini kolaylaştırır,
- ✓ Çok sayıda bireyin uzmanlardan yararlanmasını sağlar,
- ✓ Eğitimde maliyeti düşürür, kaliteyi yükseltir, öğrenciye serbestlik sağlar, sınırları kaldırır,
- ✓ Öğrenci, eğitim hayatı ile işini birleştirebilir, yani eğitimine devam ederken aynı zamanda kendi hayatını kazanmak için de çalışabilir,
- ✓ Öğrenci farklı alanlardaki eğitim hayatını birleştirebilir. Yani uzaktan eğitim ile belirli bir alanda çalışmalarına devam ederken başka bir alanda da diploma alabilir,
- ✓ Uzaktan eğitim, öğrencinin aile ve ülkesinden ayrılmadan üniversite ya da bir enstitüye kaydolmasına imkan tanır. Bu yüzden eğitim masraflarında ekonomik davranmayı kolaylaştırır,
- ✓ Uzaktan eğitim, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları dikkate alır. Nasıl öğrenileceği, öğrenme hızı ve her öğrenci için yer zaman açısından uygunluğu üzerinde odaklanır (Uluğ ve Kaya, 1997: 16-17).

4.2. Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönleri

Çoğu uzaktan eğitim türünde bazı olumsuz yönler vardır. Bu olumsuz yönler ise;

- ✓ Öğrenci karşılaştığı bilimsel zorluklar karşısında kendisini yalnız bulur. Ona neyle karşı karşıya olduğunu açıklayan bir öğretmen ve problem çözmede onunla işbirliği yapan bir arkadaş bulamaz,
- ✓ Okul ortamındakine benzer sosyal etkileşimi sınırlar,

- ✓ Çalışan öğrencilerin dinlenme zamanını burada harcamasına neden olur,
- ✓ İletişim teknolojisine bağımlılığı artırır,
- ✓ Öğrenci, evdeki dikkat dağınık şeylere veya iletişim araçlarının yetersizliğine maruz kalabilir,
- ✓ Öğrenci fikrini değiştirirse uzaktan eğitim için kayıt ücretini geri alamaz (Uluğ ve Kaya, 1997: 16-17).

5. BAŞARILI BİR UZAKTAN EĞİTİM İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR

Bu alanda çalışan araştırmacıların yoğun olarak ilgilendikleri faktörlerin başında; cinsiyet, yaş, meslek, evlilik durumu, iş tecrübesi gibi demografik faktörler gelmektedir. Önceleri, öğrenci performansına etki edebilecek bir kısım demografik faktör dışında, olabilecek psikolojik ve sosyolojik etmenler ile ilgili çok az bir çalışmanın dışında bir çalışmaya rastlanamazken, son zamanlarda bu alan genişlemiştir. Kişilik yapısının uzaktan eğitimdeki başarı ile ilişkili olduğunu ortaya koyan çalışmaların yanında böyle bir ilişkinin olmadığını iddia eden çalışmalar da yapılmıştır. Bu fark, hedef kitlenin bazı farklılıklarından kaynaklanmaktadır. İyi eğitilmiş ve teknolojiye uyumlu bir kesimde, kişilik yapısının başarıya fazla etki etmediği fakat böyle bir düzeye ulaşmamış bir kitlede kişilik yapısının etkili olduğu anlaşılmıştır (Thompson, 1997: Cookson, 1989).

Bunların yanı sıra, uzaktan eğitimin gerekli koşullar sağlandığında örgün eğitim kadar verimli olacağı öngörülmektedir. Bu konuda, öncelikle öğrenci tarafından yapılması gereken bazı şartlar vardır. Bunlar;

- ✓ Öğrencinin hedeflerini açıkça tanımlaması, uygun programı seçmenin temel hedefidir,
- ✓ Öğrencinin kendini adama, disipline etme, sürekli çaba gösterme, öğrenmeye devam etme ve asla durmama konusunda büyük bir arzu ve güçlü bir iradeye sahip olması,
- ✓ Öğrencinin çabalarının boşa gitmemesi için en iyi kaynakları, gerekli araçları ve uygun programları seçmeye yönelik iyi bir plan yapması (Kâsımî, 2017).
- ✓ İkincisi ise; program tarafından karşılanması gereken koşullardır. Bunlar da;
- ✓ Program geliştiricisinin hedefini net bir şekilde belirlemesi böylece programda yer alacak öğrencilerin; yaşı, cinsiyeti, doğası, ve yetenekleri gibi farklı özelliklerine uyması,
- ✓ Programın eğitimsel ve psikolojik temelleri dikkate alması, farkındalık unsuruna sahip olması, dikkat çekmesi ve konu ile öğrenci arasındaki etkileşimi kolaylaştırması,
- ✓ Programın kullanımı kolay olmalı, öğrencinin cesaretini kıran ve hayal kırıklığına neden olan teknik zorluklardan arındırılması (Kâsımî, 2017).

6. UZAKTAN EĞİTİM KULLANICILARI

Günümüzde uzaktan eğitimden birçok kişi yararlanmaktadır. Bunları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- ✓ Enstitü ya da üniversitelere kayıt olamayan ve becerilerini geliştirmek isteyen yoksul insanlar ve orta sınıfın çocukları,
- ✓ İş hayatı ile okul hayatını bir arada yürütmeye çalışan memur ve çalışanlar,
- ✓ Savaşlar ve toplumsal kargaşa sırasında, eğitim gördükleri okul ve enstitülerden ayrılmak zorunda kalan kişiler,
- ✓ On dokuzuncu yüzyılın sonlarına kadar İngiliz ve Amerikan üniversitelerine kaydolmalarına izin verilmeyen kadınlar,
- ✓ Okullarda ve enstitülerde derslere katılmalarına izin verilmeyen tutuklular ve mahkûmlar,
- ✓ Normal derslere katılamayan hastalar ve özel ihtiyaçları olan kişiler (Kâbûş, 2016).

7. UZAKTAN EĞİTİMDE ARAPÇA ÖĞRETİMİ

İslam âleminde milyonlarca Müslüman, çocuklarının Arapçayı iyi bir şekilde öğrenerek İslam dinini doğru anlamasını istiyor. Ancak aslı Arap olmayan ve bu dili konuşmayan insanlar bulundukları yerlerde verilen Arapça derslerinin de yeterli olmamasıyla birlikte Arapçayı öğrenmede bazı zorluklar yaşıyor. Nitel ve nicel bakımdan Arapça eğitimi konusunda ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadıkları için bu dilde yetersiz kalıyor. Ayrıca Batı ülkelerinde ulusal müfredata ek olarak Arapça öğreten okulların az olması ve sadece büyük şehirlerde bulunması da bu sorunun artmasına neden oluyor. Bu yüzden, Müslümanların dünya üzerinde farklı ülkelere dağılmış olması ve Arapçayı iyi bir şekilde öğrenmeye duydukları ihtiyaç, uzaktan eğitimi zorunlu hale getirmiştir (el-Hacûrî, 321-366).

Uzaktan eğitim sayesinde Arapçayı öğrenmek ve bu dilde kendini geliştirmek isteyen öğrenciler büyük kolaylık yaşamaktadır. Çünkü bulundukları yerden uzaktan eğitim sayesinde Arapça dil eğitimi alanında uzman kişilerden ders alabilirler. Ayrıca dünyanın farklı yerlerinden Arapça dil eğitimi almak isteyen başka öğrencilerle arkadaş ortamları kurabilir ve bu süreci daha verimli hale getirebilirler.

Yukarıda bahsedilenlere dayanarak; devletler, kurumlar ve bireyler Arapçayı uzaktan eğitimle çevrimiçi öğretmek için aşağıdaki özelliklere sahip bazı müfredat ve çalışma programları geliştirebilir.

- ✓ Çalışma programları; yaş, eğitim seviyesi ve Arapça öğrenmenin amacı açısından farklı öğrenci gruplarına yanıt vermelidir. Çocuklar, yetişkinler, üniversite öğrencileri ve diğerleri için bu dilde eğitim programları düzenlenmelidir.
- ✓ Bu programlar aşamalı olarak; başlangıç, orta ve ileri düzeyde Arapça dil eğitimi sağlamalıdır.
- ✓ Bu çalışma programları; dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi öğrencinin dil becerilerini geliştirmeye yönelik olmalıdır. Örneğin; haber programlarına odaklanarak dinleme becerileri, sunum ve diyaloglara odaklanarak konuşma becerileri, gazete ve dergilerdeki metinlere odaklanarak da okuma becerileri kazandırılabilir.
- ✓ Bu çalışma programlarının; dilbilimsel, iletişimsel, kültürel ve eğitsel yeterlilikleri dikkate alması gerekir.
- ✓ Bu çalışma programları; dini, ticari, politik ve turizm gibi özel amaçlar için öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir.
- ✓ Bu programlar, eğitim ilkelerine dayalı olarak; iletişim, kapsayıcılık, tutarlılık, etkinlik, ölçülebilirlik, değerlendirme, açıklık, esneklik ve kullanım kolaylığı gibi öğeleri kapsamalıdır (el-Hacûrî, 2015: 321-366).

8. ÇEVİRİMİÇİ UZAKTAN EĞİTİMDE BAZI DİL EĞİTİM SİTELERİ

Gelişen teknoloji ve bilişim alanında gerçekleşen yeniliklerle birlikte uzaktan eğitim hız kazandı. Bu durumun doğal bir sonucu olarak dil becerilerini geliştirme konusunda da önemli adımlar atıldı. Her geçen gün artan talep ile birlikte dil eğitimi alanında çevrimiçi uzaktan eğitim veren siteler kuruldu ve bu alanda hizmet vermeye başladı. Kurulan bu çevrimiçi siteler, Arapça ve diğer dillerin daha geniş kitleler tarafından öğrenilmesini sağladı. Bu bağlamda, öğrencilere zaman ve mekan olarak kendi istekleri doğrultusunda hareket edebilme fırsatı sunan ve Arapçanın yanı sıra diğer dillerde de uzaktan eğitim imkanı sağlayan bazı sitelere aşağıdaki gibi kısaca değinebiliriz.

8.1. Preply

Preply dil eğitim sitesi, öğrencilerin özel öğretmenlerle internet yoluyla yerel ya da küresel düzeyde iletişim kurmalarına olanak tanıyan bir eğitim platformudur. 2012 yılında kurulan sitede, öğrenciler

sadece dil öğretmekle kalmayıp aynı zamanda müzik yapma, yemek pişirme ya da diğer etkinlikler gibi çeşitli hobileri öğrenebilme imkanı bulmaktadır.

Preply'in sağladığı en büyük avantajlarından biri, başkası tarafından geliştirilen bir müfredatı takip etmek yerine tam olarak ne öğrenmek istediğinizi seçebileceğiniz kişisel ve esnek bir deneyim sunmasıdır. Sitede öğrenciler, Arapça dâhil olmak üzere ondan fazla dilin konuşma, yazma ve dilbilgisi becerilerini öğrenebilir.

8.2. Italkı

Italkı, farklı dillerden öğrenci ve öğretmenler arasında iletişim ağı kurarak dil becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Site, Hem Arap ülkelerinden hem de diğer ülkelerden bir çok dil eğitimcisiyle çevrimiçi olarak diyalog kurma imkanı sağlar. Ayrıca Arapçanın yanı sıra başka dillerde de geniş bir eğitimci kitlesine sahiptir. Çevrimiçi olarak dil eğitimi veren site dünyanın farklı yerlerindeki kullanıcılarına zaman ve mekan konusunda esneklik sağlamaktadır. Basitçe söylemek gerekirse, bu site herhangi bir ayırım gözetmeksizin tamamen yabancı dilde olma potansiyeliyle eğitim vermektedir. Bu çevrimiçi platform aracılığıyla öğrenci Arapça'da kendini geliştirip daha hızlı ve kolay bir şekilde bu dile hakim olabilir. Böylece Arapça dil becerilerini geliştirmede kendine önemli bir katkı sağlar.

8.3. Verbalplanet

Verbalplanet 2006 yılında kurulan ve çevrimiçi dil eğitim hizmetleri sunan bir web sitesidir. Site, dünyanın farklı yerlerinden öğretmenleri ve öğrencileri internet ağıyla birbirine bağlayarak Arapça başta olmak üzere diğer birçok dilde çevrimiçi eğitim vermektedir. Bu dil eğitim sitesi, kullanıcılarıyla skype üzerinden bağlantı kurarak onlara görüntülü sohbet yoluyla dil hizmeti sağlamaktadır.

Verbalplanet, Arapça dil eğitimini uzaktan çevrimiçi olarak sağlayıp farklı Arap ülkelerinden öğretmen ve öğrencilerle tanışma imkanı sunar. Fasih Arapçanın yanı sıra belirli bir bölgede konuşulan ve ammice olarak tabir edilen yerel Arapçanın öğrenilmesine katkıda bulunur.

8.4. Verbling

Verbling sitesinin vizyonu, dünyanın her yerinden bireylerin yabancı dil becerilerini geliştirmelerini sağlamaktır. Bu site Amerika'da eğitim hizmetine başlamış olmasına rağmen bünyesinde barındırdığı öğretmen ve öğrenciler ile hemen hemen dünyanın her yerinden katılım sağlamaktadır. Arapça ile birlikte diğer birçok dilin de eğitimi verilmektedir.

Verbling uzaktan eğitim sitesinde dil dersleri, görüntülü sohbet yolu ve öğrencinin derslere aktif katılımı ile gerçekleşir. Öğretmenler, tüm zaman dilimlerin de hizmet imkanı sunmaktadır. Bu yüzden öğrenciler, herhangi bir yerden ve istedikleri zaman öğrenme imkanına sahip olur.

8.5. Justlearn

Justlearn, kullanıcılarına Arapça ve diğer yabancı dilleri uzaktan öğretme ve öğrenme olanağı sunan küresel web sitelerinden biri olarak kabul edilir. Yabancı bir dil öğrenmek isteyenleri farklı dilleri konuşan öğretmenlerle buluşturmayı amaçlayan bir platformdur. Site aynı zamanda öğrencilere, dilini öğrenmek istedikleri ülkenin kültürünü tanıtip zengin bir öğrenme deneyimi sunmayı amaçlamaktadır.

Justlearn, donanımlı dil eğitimcileri tarafından kaliteli bir hizmet sunması ile bilinir. Sitede; Öğretmenlerin kimlik ve nitelikleri, anadil bilgisi, eğitim yeterliliği, minimum bir yıllık öğretim deneyimi ve video mülakat konusunda derinlemesine bir kontrol vardır. Her öğretmenin ders ücretleri, uygun saatleri, profil fotoğrafları ve diğer ayrıntılara sahip bir sayfası vardır.

9. SONUÇ

Teknolojik gelişmelerle birlikte bilgisayar ve internet kullanımının yaygın hale gelmesi eğitim sürecinde önemli bir görev üstlendi. Bu bağlamda uzaktan eğitim, hedeflerini gerçekleştirmeye çalışan öğrencilere önemli bir fırsat sundu. Öğrenciler, çevrimiçi bilişim ağıyla gerçekleştirilen eğitim sayesinde herhangi bir alanında bilgiye daha kolay ve daha hızlı ulaşarak başarı düzeylerini artırma imkanı buldu.

Uzaktan eğitim, öğretim aşamalarını geliştirmek, eğitim konusunda bilgiye doğrudan ulaşma çabasında karşılaşılan problemleri ele almak ve bu problemlere çözümler üretmek için önemli bir bilişim teknolojisi ürünüdür. Çevrimiçi uzaktan eğitim ile elde edilen veriler, öğrencilerin dersleri kendileri için daha uygun ortamlarda takip etmelerini sağlamaktadır. Ayrıca öğrenilecek hedef dersleri işlemede gerekli olan zamanı kısaltmaya ve bu zamanı daha verimli kullanmaya yardımcı olduğu da görülmektedir.

Her geçen gün gelişmekte olan bilişim teknoloji çalışmalarıyla birlikte uzaktan eğitim sitelerini kullanmak ve bunlardan en üst düzeyde yararlanmak vazgeçilmez bir zorunluluk haline geldi. Öğrenci, öğrenmenin önemli bir kaynağı olan bu unsurdan en üst düzeyde istifade ederek kendini geliştirme yolunda önemli bir adım attı. Uzaktan eğitim, özellikle de herhangi bir sebepten okula gidememe durumundan dolayı kullanıcılara sağladığı avantajlar ve ortaya çıkan olumlu sonuçlarıyla öğretim sürecindeki değerini kanıtladı. Ayrıca uzaktan eğitim etkinliklerinin geliştirilerek daha iyi bir seviyeye getirilebilir olması, bu uygulamanın ne kadar işlevsel olduğunu da gösterdi.

Uzaktan eğitim programları ve bu alanda hizmet veren web sitelerinin öğrenci için sadece bir bilgi kaynağı değil aynı zamanda istediği amaca ulaşmasını sağlayan bir platform olduğu kabul gören bir gerçektir. Bu uzaktan eğitim siteleri, sahip olduğu aktif ve etkileşimli rol sayesinde eğitimi daha verimli hale getirmektedir. Bu nedenle, büyük teknolojik ilerlemeler ile birlikte bilişim teknolojileri alanında ortaya çıkan birçok farklı uzaktan eğitim öğeleri, öğrencinin hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktadır. Bu hedeflerin arasında dil becerilerinin geliştirilmesi de yer alır. Özellikle Arapça gibi eğitim sürecinde ayrıntılı bir çalışmaya ihtiyaç duyan dillerde bu süreç uzaktan çevrimiçi eğitimle daha verimli hale gelmekte ve Arapçada uzman dil eğitimcileriyle bu dilin öğretimi kolaylaşmaktadır. Öğrenci bu süreçte hem görüntülü hem de sesli bağlantı sayesinde Arapça dilbilgisi kurallarını ve Arapça pratik konuşmayı iyi bir şekilde öğrenebilir. Ayrıca öğretmen, uzaktan çevrimiçi derslerde öğrenciyle birebir iletişim kurabilir ve Arapça dil becerilerini geliştirmesinde onu doğru bir şekilde yönlendirebilir.

Bu özellikleriyle uzaktan eğitim platformu, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede önemli bir yer tutmaktadır. Kısıtlı eğitim imkanlarına sahip ve zaman konusunda sorun yaşayan öğrenciler için değeri her geçen gün artan bir eğitim anlayışıdır. Bütün eğitim alanlarında olduğu gibi dil becerilerinin geliştirilmesinde özellikle de konumuz dâhilinde olan Arapça dil becerilerinin geliştirilmesinde her geçen gün önemini artırarak bu alanda önemli bir yere sahip olmaktadır.

KAYNAKÇA

Al-Hacûrî, Sâlih ‘İyâd (2015). Ma‘âyîru istihdâmi’t-takniyyeti fî ta‘lîl-Arabiyye li’n-nâtigîne biğayrihâ, Uluslararası Arap dili araştırmaları ve konferansı, zorluklar ve yüzleşme yolları, İslam Üniversitesi, Medine, 321-366.

Alkan, C. (1996). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi, Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu. Ankara, 12-15 Kasım.

Alkan, C. (1998). Uzaktan eğitimde gelişim. kocaali uzaktan eğitim semineri (4-6 Ekim 1997), Editör: Çetin Baytekin, İzmit: Kocaali Üniversitesi Basımevi, 24-26.

Cookson, P.S., (1989), “Research on Learners and Learning in Distance Education,” The American Journal of Distance Education, Cilt:2, Sayı:1.

Çağıltay, Kürşat. (2002). “Uzaktan eğitim: Başarıya giden yol teknolojide mi yoksa pedagojide mi?”, URL: <http://www.teknoturk.org/docking/yazilar/tt000037-yazi.htm> [07.04.2002]

Kâbüş, Fehîme (2016). et-Ta‘lîm ‘an bu‘d beyne’n-nazariyye ve’t-tatbîk, Uluslararası eğitim sempozyumu, Tizi-Ouzou Mouloud Mammeri Üniversitesi, Cezayir.

Kâsımî, ‘Ali (2017). et-Ta‘lîm ‘an bu‘d ve ta‘lîmî’l-luğati’l-‘Arabiyye li’n-Natikîne bî ğayrihâ, Kâhire Arap dili topluluğu, Yıllık sempozyum, URL:

<https://www.hamassa.com/2017/06/06/2-التعليم-عن-بُعد-وتعليم-اللغة-العربية-ل>

Thompson, M. M., (1997), Distance Learners in Higher Education, In C. Gibson (Ed.) Distance Learners in Higher Education, pp 9-24 ; Madison, WI:Atwood.

Uluğ, F., Kaya, Z. (1997). Uzaktan eğitim yaklaşımıyla ilköğretim, Uzaktan eğitim vakfı, Ankara, 16-17.